

**JUDECĂTORIA
CHIȘINĂU**
(sediul Centru)

Republica Moldova, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 162.

Email: jcc@justice.md; Tel.: /+373 22/ 27-27-40

www.instante.justice.md

Dosar nr. 2-9915/24

Curtea Constituțională

mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu, nr. 28, MD-2004

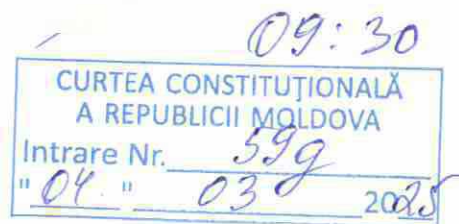
Judecătoria Chișinău (sediul Centru), vă expediază sesizarea reprezentantului reclamantului Popșoi Eugeniu – avocat Perțu Ina privind ridicarea excepției de neconstituționalitate în cauza civilă nr. 2-9915/24, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Popșoi Eugeniu către Popșoi Tatiana, Vacariuc Alexandr privind revocarea contractului de donație, declararea nulității contractului actelor subsecvente și compensarea cheltuielilor de judecată.

Anexă: încheierea nr. 2-9915/24 din 14.02.2025 – 5 file; cererea de chemare în judecată cu anexe – 13 file; sesizarea – 12 file;

Judecător în Judecătoria

Chișinău (sediul Centru)

CRIGAN Dragoș

Către: Curtea Constituțională a Republicii Moldova
Adresa: mun. Chișinău, str. Al. Lăpușneanu,
nr. 28, tel.: +373 22 25-37-08,
e-mail: secretariat@constcourt.md

SESIZARE

privind excepția de neconstituționalitate a textului
„dar nu mai târziu de 3 ani din momentul dobândirii de către donatar a dreptului de proprietate
asupra bunului donat” art.1208 din Codul civil al RM
prezentată în conformitate cu prevederile art.135 alin.(1) lit.a)
din Constituția Republicii Moldova

A. Autorul excepției de neconstituționalitate**A1. Persoana fizică**

1. Nume: Popșoi
2. Prenume: Eugeniu

A.2. Avocat

3. Nume: Perțu
4. Prenume: Ina

A.3. Instanța de judecată

1. Judecătoria Chișinău, sediul Centru
2. Complet de judecată: Crigan Dragoș
3. adresa: mun. Chișinău, bd.Ștefan cel Mare și Sfint, 162
4. email: jcc@justice.md

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecății instanței de drept comun.

La data de 25 iulie 2024 Popșoi Eugeniu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Popșoi Tatiana și Vacariuc Alexandr cu privire la revocarea contractului de donație nr.1-5 din 11 august 2020 încheiat între Popșoi Eugeniu în calitate de donator și Popșoi Tatiana în calitate de donatar, în privința apartamentului nr.85 din str.Bogdan Voievod 6/1 municipiul Chișinău și declararea nulă a contractului de vânzare-cumpărare din 22 noiembrie 2023 încheiat între Popșoi Tatiana în calitate de vânzător și Vacariuc Alexandr în calitate de cumpărător al apartamentului nr.85 din str.Bogdan Voievod 6/1 municipiul Chișinău, ca act subsidiar.

În cadrul ședinței de judecată de către reprezentantul părții Popșoi Tatiana a fost înaintată cerere privind ridicarea excepției de tardivitate în temeiul art.186¹ din Codul de procedură civilă al RM, invocând art.1208 din Codul civil al RM care prevede că *Donatorul sau, în cazul prevăzut la art.1207 alin.(4), moștenitorul său este decăzut din dreptul de revocare a donației în temeiul legii dacă notificarea de revocare nu este dată în termen de 1 an din momentul în care el a cunoscut sau, în mod rezonabil, trebuia să cunoască circumstanța care îl îndreptățește să revoce, dar nu mai târziu de 3 ani din momentul dobândirii de către donatar a dreptului de proprietate asupra bunului donat.*

Cauza se află spre examinare la faza de pregătire în Judecătoria Chișinău sediul Centru.

C. Obiectul sesizării.

1. Prezenta sesizare are ca obiect exercitarea controlului constituționalității a textului *„dar nu mai târziu de 3 ani din momentul dobândirii de către donatar a dreptului de proprietate asupra bunului donat”* din art.1208 din Codul civil al RM, în măsura în care limitarea dreptului de acces la justiție, încalcă mai multe drepturi fundamentale prevăzute de Constituție, inclusiv dreptul la proprietate privată și protecția acestuia.

D. Legislația pertinentă.***Constituția Republicii Moldova*****Articolul 1****Statul Republica Moldova**

- (1) Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil.
- (3) Republica Moldova este un **stat de drept**, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 4**Drepturile și libertățile omului**

- (1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.
- (2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 7**Constituția, Lege Supremă**

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 9**Principiile fundamentale privind proprietatea**

- (1) Proprietatea este publică și privată. Ea se constituie din bunuri materiale și intelectuale.
- (2) Proprietatea nu poate fi folosită în detrimentul drepturilor, libertăților și demnității omului.
- (3) Piața, libera inițiativă economică, concurența loială sunt factorii de bază ai economiei.

Articolul 8**Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale**

- (1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.
- (2) Intrarea în vigoare a unui tratat internațional conținând dispoziții contrare Constituției va trebui precedată de o revizuire a acesteia.

Articolul 16**Egalitatea**

- (1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.
- (2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 20**Accesul liber la justiție**

- (1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.
- (2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

- (1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.
- (2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.
- (3) Avera dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă.
- (4) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.
- (5) Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului înconjurător și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului.
- (6) Dreptul la moștenire a proprietății private este garantat.

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

- (1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.
- (2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.
- (3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.
- (4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Articolul 55

Exercitarea drepturilor și a libertăților

Orice persoană își exercită drepturile și libertățile constituționale cu bună-credință, fără să încalce drepturile și libertățile altora.

Articolul 135

Atribuțiile

- (1) Curtea Constituțională:
 - a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărîrilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;
 - b) interpretează Constituția
 - c) se pronunță asupra inițiativelor de revizuire a Constituției;
 - d) confirmă rezultatele referendumurilor republicane;
 - e) confirmă rezultatele alegerii Parlamentului și a Președintelui Republicii Moldova;
 - f) constată circumstanțele care justifică dizolvarea Parlamentului, demiterea Președintelui Republicii Moldova sau interimatul funcției de Președinte, precum și imposibilitatea Președintelui Republicii Moldova de a-și exercita atribuțiile mai mult de 60 de zile;

g) rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice, sesizate de Curtea Supremă de Justiție;

h) hotărăște asupra chestiunilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid.

(2) Curtea Constituțională își desfășoară activitatea din inițiativa subiecților prevăzuți de Legea cu privire la Curtea Constituțională.

Articolul 140

Hotărârile Curții Constituționale

(1) Legile și alte acte normative sau unele părți ale acestora devin nule din momentul adoptării hotărârii corespunzătoare a Curții Constituționale.

(2) Hotărârile Curții Constituționale sînt definitive și nu pot fi atacate.

1. Legislația internațională

a) Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale

ARTICOLUL 6

Dreptul la un proces echitabil

1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărîrea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci cînd interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță atunci cînd, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției.

ARTICOLUL 13

Dreptul la un remediu efectiv

Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta Convenție au fost încălcate, are dreptul de a se adresa efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci cînd încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.

ARTICOLUL 14

Interzicerea discriminării

Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta Convenție trebuie să fie asigurată fără nicio deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.

b) Protocolul adițional la Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale Paris, 20.III.1952

ARTICOLUL 1

Protecția proprietății

Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional. Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare reglementării folosirii bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.

2. Cadrul normativ național pertinent

Codul civil al RM

Articolul 1208

Termenul de revocare a donației

Donatorul sau, în cazul prevăzut la art.1207 alin.(4), moștenitorul său este decăzut din dreptul de revocare a donației în temeiul legii dacă notificarea de revocare nu este dată în termen de 1 an din momentul în care el a cunoscut sau, în mod rezonabil, trebuia să cunoască circumstanța care îl îndreptățește să revoce, *dar nu mai târziu de 3 ani din momentul dobândirii de către donatar a dreptului de proprietate asupra bunului donat.*

Articolul 391

Termenul general de prescripție extinctivă

(1) Termenul general în interiorul căruia persoana poate să-și apere, pe calea intentării unei acțiuni în instanță de judecată, dreptul încălcat este de 3 ani.

(2) Acțiunile privind apărarea drepturilor personale nepatrimoniale se prescriu numai în cazurile expres prevăzute de lege.

Articolul 392

Termenele speciale de prescripție extinctivă

(1) Se prescriu în termen de 6 luni acțiunile privind repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzelor sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârilor judecătorești.

(2) Se prescriu în termen de 10 ani acțiunile privind: a) drepturile reale care nu sînt declarate prin lege imprescriptibile ori nu sînt supuse altui termen de prescripție; b) repararea prejudiciului adus mediului.

Articolul 395

Începutul curgerii termenului de prescripție extinctivă

(1) Termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data nașterii dreptului la acțiune. Dreptul la acțiune se naște la data cînd persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului.

Articolul 328

Nulitatea absolută a actului juridic

(1) Nulitatea absolută a actului juridic poate fi invocată, atît pe cale de acțiune, cît și pe cale de excepție, de orice persoană care are un interes născut și actual. Instanța de judecată este obligată să o constate din oficiu după ce a ascultat opiniile participanților la proces.

(2) Nulitatea absolută nu poate fi înlăturată prin confirmarea de către părțile actului lovit de nulitate sau succesorii acestora.

(3) Atît acțiunea în constatare a nulității absolute, cît și excepția de nulitate absolută sînt imprescriptibile. Cu toate acestea, se prescriu în termen de 10 ani acțiunile privind aplicarea efectelor nulității absolute conform art.331, indiferent dacă sînt introduse împreună cu acțiunea în constatare a nulității absolute sau după admiterea acestei acțiuni.

Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție.

1. Potrivit art.4 din Constituția Republicii Moldova (1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. (2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.
2. Potrivit art. 20 din Constituție (1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. (2) Nicio lege nu poate îngădi accesul la justiție.
3. Conform art.23 din Constituția Republicii Moldova (1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică. (2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.
4. Conform art. 25 alin. (1) din Constituție Libertatea individuală și siguranța persoanei sunt inviolabile.
5. Conform art. 46 din Constituție, în Republica Moldova dreptul de proprietate este garantat.
6. Potrivit art. 54 din Constituție nu se admite adoptarea de legi care retrâng drepturile fundamentale ale omului.

E. Argumentarea pretensei încălcări a unui sau a mai multor drepturi garantate de Constituție.

Privind admisibilitatea prezentei sesizări

1. Potrivit art. 134 din Constituție, Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova. Curtea Constituțională garantează supremația Constituției. Conform competențelor stabilite de art. 135 din Legea Supremă, Curtea Constituțională exercită controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului,
2. Prezenta sesizare, se referă emiterea unei legi, care impune dublă restricție de acces la justiție și din acest considerent duce la încălcarea unor drepturi fundamentale ale omului.
3. În cazul din speță se contextă o normă legală, care restrânge dreptul la proprietate, prin restricțiile de acces la justiție, fiind o normă care este afectată de viciul de accesibilitate a legii, iar aceste elemente duc la încălcarea unor drepturi fundamentale prevăzute de Constituție.
4. Astfel, considerăm că prezenta sesizare îndeplinește condițiile de admisibilitate și urmează a fi examinată în fond.

Privind aspecte de fond

5. Astfel, considerăm că prin adoptarea art.1208 din Codul Civil, Parlamentul a emis o normă care nu respectă principiile dreptului de acces la justiție și dreptului la proprietate privată și protecția acesteia, fapt care încalcă mai multe drepturi fundamentale prevăzute de Constituție. Considerăm că articolul contestat, în redacția adoptată depășește limitele prevăzute de art.20, 23, și 46 din Constituție, în coraport cu alte norme constituționale – art.1, 4 și 54 din Legea Supremă.

6. De remarcat că termenul de revocare a donației conform art.1208 din Codul civil a limitat Donatorul la dreptul său de acces la justiție și de proprietate privată și protecția acesteia, dar și de revocare a donației în general prin fraza „*dar nu mai târziu de 3 ani din momentul dobândirii de către donatar a dreptului de proprietate asupra bunului donat*”.

7. De drept, donația poate fi revocată:

Articolul 1210. Revocarea donației pentru ingratitudine (1) *Donatorul are dreptul să revoce donația dacă donatarul a atentat la viața donatorului sau a unei persoane apropiate acestuia, dacă se face vinovat de o altă faptă ilicită față de donator sau față de o persoană apropiată acestuia, fapt care atestă o ingratitudine gravă, sau dacă refuză fără motive întemeiate să acorde donatorului întreținerea datorată. (2) Revocarea pentru ingratitudine este exclusă dacă donatorul, în cunoștință de cauză, îl iartă pe donatar. (3) În cazul revocării pentru ingratitudine, donatarul nu poate invoca excepția de diminuare a îmbogățirii prevăzută la art.1994.*

Articolul 1211. Revocarea donației în caz de stare de nevoie

(1) *Donatorul are dreptul să revoce donația dacă nu este în stare să se întrețină din contul patrimoniului sau venitului său.*

(2) *Se prezumă că donatorul nu este în stare să se întrețină dacă sînt întrunite condițiile stabilite de lege pentru a cere întreținere de la o altă persoană sau pentru a primi prestații de asigurări sociale în sistemul public, chiar dacă donatorul nu a exercitat aceste drepturi.*

(3) *Dreptul de revocare este suspendat pe perioada în care donatarul întreține donatorul, iar ultimul are dreptul legal de a fi întreținut. Pe aceeași perioadă este suspendată curgerea termenului de revocare a donației. Dacă donatarul încetează întreținerea, iar donatorul revocă donația, obligația de restituire a donatarului se va reduce cu valoarea întreținerii oferite.*

(4) *Donatorul care nu este în stare să se întrețină în sensul alin.(1) și (2) sau care în mod iminent se va afla în această situație poate suspenda executarea obligațiilor sale rămase neexecutate care rezultă din contractul de donație. Dispozițiile alin.(3) se aplică în mod corespunzător dreptului de a suspenda executarea. Dacă donatorul suspendă executarea, donatarul poate declara rezoluțiunea donației.*

(5) *Dispozițiile prezentului articol se aplică și în cazul în care de revocarea donației depinde fie aptitudinea donatorului de a îndeplini obligațiile de întreținere prevăzute de lege sau prin hotărîre judecătorească, fie apariția acelor obligații.*

Articolul 1212. Dreptul de revocare din alte motive întemeiate

(1) *Donatorul are dreptul să revoce donația în situația în care există alte circumstanțe decisive care au stat la baza încheierii contractului (boala fatală a donatorului, intenția de căsătorie sau căsătoria donatarului, relația de căsătorie dintre donator și donatar etc.) și care s-au schimbat esențial după încheierea contractului, dacă în urma acestei schimbări: a) folosul oferit donatarului este vădit nepotrivit sau excesiv; sau b) este vădit injust de a obliga donatorul să respecte donația.*

(2) *Dreptul de revocare prevăzut la alin.(1) apare doar dacă: a) schimbarea circumstanțelor era atât de imprevizibilă, încît donatorul, la momentul încheierii contractului, nu ar fi putut în mod rezonabil să o prevadă; și b) donatorul nu și-a asumat riscul acestei schimbări a circumstanțelor.*

8. În același timp, potrivit art.391 din Codul civil al RM (1) *Termenul general în interiorul căruia persoana poate să-și apere, pe calea intentării unei acțiuni în instanță de judecată, dreptul încălcat este de 3 ani. (2) Acțiunile privind apărarea drepturilor personale nepatrimoniale se prescriu numai în cazurile expres prevăzute de lege.*

9. **Art.392 din Codul civil al RM prevede că** (1) *Se prescriu în termen de 6 luni acțiunile privind repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzelor sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrilor judecătorești. (2) Se prescriu în termen*

de 10 ani acțiunile privind: a) drepturile reale care nu sînt declarate prin lege imprescriptibile ori nu sînt supuse altui termen de prescripție; b) repararea prejudiciului adus mediului.

10. Reieșind din prevederile art.395 din Codul civil al RM (1) Termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data nașterii dreptului la acțiune. Dreptul la acțiune se naște la data cînd persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului.
11. Reieșind din pretențiile cererii de chemare în judecată reclamantul solicită revocarea contractului de donație și nulitatea actelor subsecvente. Revocarea, fiind sinonimă cu anularea, presupune desființarea unui act juridic. Revocarea, anularea sau desființarea actului juridic duce la nulitatea acestuia relativă sau absolută.
12. Potrivit art.328 din Codul civil al RM (1) Nulitatea absolută a actului juridic poate fi invocată, atît pe cale de acțiune, cît și pe cale de excepție, de orice persoană care are un interes născut și actual. Instanța de judecată este obligată să o constate din oficiu după ce a ascultat opiniile participanților la proces. (2) Nulitatea absolută nu poate fi înlăturată prin confirmarea de către părțile actului lovit de nulitate sau succesorii acestora. (3) Atît acțiunea în constatare a nulității absolute, cît și excepția de nulitate absolută sînt imprescriptibile. Cu toate acestea, se prescriu în termen de 10 ani acțiunile privind aplicarea efectelor nulității absolute conform art.331, indiferent dacă sînt introduse împreună cu acțiunea în constatare a nulității absolute sau după admiterea acestei acțiuni.
13. Astfel, pe de o parte nulitatea absolută este imprescriptibilă, conform alin.(3) art.328 din Codul, iar pe de altă parte art.1208 din același Cod, limitează dublu dreptul donatorului la redobîndirea proprietății sale și anume:
 - 1) Limitat - termenul de un an din momentul în care el a cunoscut sau, trebuia să cunoască circumstanța care îl îndreptățește să revoce,
 - 2) Limitat - dar nu mai tîrziu de 3 ani din momentul dobîndirii de către donatar a dreptului de proprietate asupra bunului donat.
14. Sancțiunea impusă donatorului prin „dar nu mai tîrziu de 3 ani din momentul dobîndirii de către donatar a dreptului de proprietate asupra bunului donat” este prea dură și scurtă în timp, ținînd cont numeroasele acțiuni posibile ale donatarului în detrimentul donatorului prevăzute de art.1210, 1211, 1212.
15. Respectiv, prevederile art.1208 ce țin de „dar nu mai tîrziu de 3 ani din momentul dobîndirii de către donatar a dreptului de proprietate asupra bunului donat” vin în contradicție cu prevederile art.328 alin.(3) – nulitatea absolută este imprescriptibilă. Or, în speță, reclamantul urmărește scopul anulării actului juridic integral.
16. La fel, prevederile art.1208 ce țin de „dar nu mai tîrziu de 3 ani din momentul dobîndirii de către donatar a dreptului de proprietate asupra bunului donat” vin în contradicție cu însăși prevederea „termenul de un an din momentul în care el a cunoscut sau, trebuia să cunoască circumstanța care îl îndreptățește să revoce”. În altă situație, ce face sau cum face donatorul dacă de către donatar au fost comise acțiunile prevăzute de art.1210 și 1212 și mai rău, donatarul se pomenește în situația prevăzută de art.1211 peste acel termen de 3 ani.
17. Considerăm neconstituțională norma legală a art.1208 cu privire la „dar nu mai tîrziu de 3 ani din momentul dobîndirii de către donatar a dreptului de proprietate asupra bunului donat” și considerăm că declararea neconstituționalității acestei norme, oricum permite instanțelor judecătorești să examineze temeiurile admisibilității acțiunii și să hotărască asupra temeiniciei revocării/anulării contractului de donație.
18. În altă situație însă, se încalcă dreptul de acces la justiție a donatorului, or, motivele de revocare/anulare a donației, de exemplu ingratitudea, pot apărea mult mai tîrziu decît în trei ani și în această situație, donatorul este lipsit de orice posibilitate de a se adresa în instanța de judecată și

de a-și apăra drepturile sale constituționale, inclusiv dreptul la proprietate privată și protecția acesteia. Or, o condiție a donației este ca donatarul să nu încalce prevederile legale, care apoi i-ar permite donatorului să-și redobândească drepturile.

19. Acceptăm poziția Curții că dreptul de acces la justiție nu poate fi absolut, că poate implica limitări, inclusiv de ordin procedural, însă aceste limitări trebuie să fie rezonabile și proporționale cu scopul urmărit.

La caz, restrîngerile impuse de art.1208 vin în contradicție prevederile art.54 alin.(3) din Constituția Republicii Moldova care stipulează că *prevederile alineatului (2) nu admit restrîngerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.*

De aici, este evident că accesul liber la justiție în Republica Moldova, este un principiu fundamental absolut aplicabil drepturilor și libertăților constituționale.

Potrivit alin.(2) al art. 54: *“Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.”*

Acest aliniat admite, în condițiile expres prevăzute de lege, restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți. În același timp, de la regula prevăzută în alin.(2) legiuitorul a stabilit excepția pe care o deslușim din conținutul alin.(3) al aceluiași articol.

Cu toate acestea, art.1208 din Codul civil deja a impus o restricție și anume: anularea contractului de donație se face în termen de un an din momentul în care el a cunoscut sau, trebuia să cunoască **circumstanța care îl îndreptățește să revoce**, iar dubla restricție de *„dar nu mai târziu de 3 ani din momentul dobîndirii de către donatar a dreptului de proprietate asupra bunului donat”* nu mai poate fi impusă donatorului, deoarece *aceasta nu este justificată* în situația în care a fost impusă deja restricția adresării în instanță în termen de un an ... Justificarea impunerii unei restricții suplimentare și mai dure, nu este justificată și este contrar principiilor umane.

20. În condițiile în care nu este justificat scopul legitim al unei restricții atât de dure, fără posibilitatea instanței de a aplica o restricție sau alta, considerăm că această normă afectează direct dreptul de proprietate, garantat de art. 46 din Constituție.

21. La caz, constatăm existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție. Iar în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinței abstracte în drepturile fundamentale garantate de Constituție, Curtea a explicat (HCC nr. 33 din 26 octombrie 2021) § 27 De asemenea, Curtea a notat că dreptul de acces la informație nu este un drept absolut și, prin urmare, exercitarea acestuia poate fi supusă unor restrîngeri, în condițiile articolului 54 din Constituție. În acest sens, Curtea trebuie să analizeze dacă ingerința în discuție este prevăzută de lege, dacă ingerința prevăzută de dispozițiile contestate urmărește unul sau mai multe dintre scopurile legitime prevăzute în Constituție, dacă realizează, odată implementată, unul din aceste scopuri și dacă este necesară și proporțională cu situația care a determinat-o (HCC nr. 24 din 10 august 2021, § 20).

22. Art.23 alin.(2) din Constituție pune în sarcina statului obligația de a face accesibile toate legile și actele normative. Deși art.23 din Constituție cuprinde expres doar criteriul de accesibilitate și claritate al legii, Curtea Europeană, prin jurisprudența sa, imune ca normele adoptate de autoritățile publice să fie inclusiv suficient de precise, previzibile și să corespundă principiului reglementării specifice. Curtea a constatat că rigorile impuse de art. 23 alin. (2) din Constituție, precum obligația statului de a asigura fiecărui om dreptul de a-și cunoaște drepturile și de a face accesibile actele normative, includ

principiile Convenției Europene de a asigura precizia, previzibilitatea legii și reglementarea specifică (HCC 12/03).

23. Deci, prin adoptarea unei norme contradictorii și care vine în contradicție cu principii generale ale Codului, dar și cu partea specială a acestuia, legiuitorul a încălcat principiul legalității, coerenței și securității juridice garantat de art. 1 din Constituție.
24. **Declarația Universală a Drepturilor Omului**, în art. 29 alin. (2), se referă la posibilitatea restrângerii exercițiului unor drepturi: *În exercitarea drepturilor și libertăților sale, fiecare persoană este supusă: numai îngrădirilor stabilite de lege în scopul exclusiv al asigurării recunoașterii și respectului drepturilor și libertăților celorlalți și în vederea satisfacerii cerințelor juste ale moralei, ordinii publice și bunăstării generale, într-o soci- etate democratică.*
25. **Pactul Internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale**, în art. 4, art. 5 alin. (2), art. 8 alin. (2), prevede posibilitatea restrângerilor și derogărilor de la drepturile pe care le cuprinde: *Nu se poate admite nicio restricție sau derogare de la drepturile fundamentale ale omului, recunoscute sau în vigoare în orice țară în virtutea unor legi, convenții, regulamente sau cutume, sub pretextul că prezentul Pact nu recunoaște aceste drepturi sau le recunoaște într-o măsură mai mică.*
26. **Pactul Internațional cu privire la drepturile civile și politice**, în art. 4 alin. (1), art. 5 alin. (2), art. 12 alin. (3), art. 18-19, art. 21, art. 22 alin. (2), prevede posibilitatea restrângerilor și derogărilor de la drepturile pe care le cuprinde: *Drepturile nu pot face obiectul unor restricții decât dacă acestea sunt prevăzute prin lege, necesare pentru a ocroti securitatea națională, ordinea publică, sănătatea și moralitatea publică sau drepturile și libertățile altora și sunt compatibile cu celelalte drepturi recunoscute în prezentul Pact.*
27. **Convenția Europeană a Drepturilor Omului**, în art. 9 alin. (2), art. 10 alin. (2), art. 11 alin. (2) și art. 2 din Protocolul nr. 4 la CEDO, stabilește posibilitatea restrângerii drepturilor: *Exercitarea dreptului nu poate face obiectul altor restrângeri decât acelea care, prevăzute de lege, constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, siguranța publică, menținerea ordinii publice, prevenirea faptelor penale, protecția sănătății sau a moralei, ori pentru protejarea drepturilor și libertăților altora.*
28. Prin prevederile alin. (1) al art. 54, legiuitorul constituant a statuat că *în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.* Această normă constituțională protejează dreptul în substanța sa și prescrie fără echivoc că, odată declarat în Constituție, dreptul nu mai poate fi suspendat sau anulat. De fapt, norma constituțională consacră un principiu potrivit căruia un drept constituțional obținut nu mai poate fi suprimat sau diminuat prin legi organice sau alte acte normative.
29. Alin. (3) din art. 54 consacră o excepție de la norma generală, stabilind că *prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.*
30. Alin. (4) al art. 54 precizează că *restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.* În acestfel, la condițiile și cazurile când poate fi restrâns exercițiul unor drepturi, se mai adaugă necesitatea respectării a încă două principii: cel al proporționalității și cel al neafectării substanței dreptului.
 - **Principiul proporționalității** presupune că orice restrângere trebuie stabilită și aplicată numai în scopul pentru care a fost prevăzută și în limitele strict necesare, în funcție de situația care o justifică. Dacă nu există dispoziții legale care să determine limitele proporționalității, problema se soluționează pornind de la situațiile și circumstanțele concrete (de fapt), care trebuie verificate și apreciate de către autoritatea (instanța) în fața căreia se invocă ne-proporționalitatea (spre exemplu, nu va putea fi restrâns exercițiul dreptului la viața intimă și privată pe motivul că cei care îl exercită complotază împotriva siguranței naționale). În

legătură cu principiul proporționalității, este semnificativă ideea că restrângerea trebuie să se facă în vederea favorizării interesului general.

- **Principiul neafectării substanței dreptului.** Dacă exercițiul dreptului este doar restrâns, în afara limitelor respective exercițiul este liber, prin urmare, substanța dreptului rămâne neatinsă. Pe de altă parte, acest principiu interzice pierderea unor drepturi dobândite anterior și reconsiderarea beneficiului produs prin dobândirea lor, deoareceun drept dobândit este întotdeauna rezultatul direct al unor factori obiectivi, iar pierderea sau reconsiderarea lui trebuie să aibă suporturi obiective și legale, explicite.

31. Analizând tot contextul în care au fost adoptate normele contestate, constatăm că legiuitorul nu a îndeplinit cerințele prevăzute de art. 54 din Constituție.

F. Cerințele autorului sesizării

În temeiul celor expuse mai sus, în baza articolului 135, alineatul (1), litera a) din Constituția Republicii Moldova, a articolul 4, alineatul (1) al Legii cu privire la Curtea Constituțională și a articolului 4, alineatul (1) al Codului jurisdicției constituționale, solicităm Curții Constituționale a Republicii Moldova următoarele:

- Primirea și acceptarea spre examinare a prezentei excepții de neconstituționalitate.
- Verificarea constituționalității textului „*dar nu mai târziu de 3 ani din momentul dobândirii de către donatar a dreptului de proprietate asupra bunului donat*” din art.1208 din Codul civil, în măsura în care dubla restricție de acces la justiție încalcă mai multe drepturi fundamentale prevăzute de Constituție, printre care și dreptul la proprietatea privată și protecția acesteia.

G. Lista documentelor relevante.

1. *Copia de pe cererea de chemare în judecată;*
2. *Copia extrasului din RBI pe apartamentul donat.*
3. *Copia contractului de donație.*

H. Declarația și semnătura autorului sesizării.

Declar pe propria onoare că informațiile ce figurează în prezenta sesizare sunt exacte.

Digitally signed by Perțu Ina
Date: 2025.02.14 08:26:41 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

MOLDOVA EUROPEANĂ

Avocat Perțu Ina

14 februarie 2025

ÎN CHEIERE

COPIE

14 februarie 2025

mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău (sediul centru)

Instanța compusă din:

Președintele ședinței,

judecător

grefier

Crigan Dragoș

Odajiu Daniela

examinând în ședință publică, în sediul instanței, cererea reprezentantului reclamantului Popșoi Eugeniu – avocat Perțu Ina cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate în conformitate cu prevederile art. 12¹ Cod de Procedură Civilă al RM în cadrul examinării cererii de chemare în judecată depusă de Popșoi Eugeniu către Popșoi Tatiana, Vacarciuc Alexandr cu privire la revocarea contractului de donație, declararea nulității actelor subsecvente și compensarea cheltuielilor de judecată,

c o n s t a t ă :

1. La 25 iulie 2024, prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor a fost repartizată în mod aleatoriu cererea de chemare în judecată depusă de Popșoi Eugeniu către Popșoi Tatiana, Vacarciuc Alexandr cu privire la revocarea contractului de donație, declararea nulității actelor subsecvente și compensarea cheltuielilor de judecată.
2. La data de 14 februarie 2025, prin intermediul Direcției Evidența Procesuală și Documentară a Judecătoriei Chișinău sediul Centru din partea reprezentantului reclamantului Popșoi Eugeniu – avocat Perțu Ina a parvenit o cerere cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate a normei prevăzute de art. 1208 Cod civil al RM în conformitate cu prevederile art. 12¹ Cod de Procedură Civilă al RM.
3. În motivarea solicitării a indicat că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie exercitarea controlului constituționalității textului „dar nu mai târziu de 3 ani din momentul dobândirii de către donatar a dreptului de proprietate asupra bunului donat” din art. 1208 din Codul civil al RM, în măsura în care limitează dublu dreptului de acces la justiție, încalcă mai multe drepturi fundamentale prevăzute de Constituție, inclusiv dreptul la proprietate privată și protecția acesteia.
4. Mai indică că, dubla restricție de acces la justiție încalcă mai multe

drepturi fundamentale prevăzute de Constituție, printre care și dreptul la proprietatea privată și protecția acesteia.

5. Declară că prin jurisprudența sa anterioară (Decizia nr. 40 din 8 mai 2018), Curtea a admis verificarea constituționalității normelor chiar dacă au mai fost obiectul sesizării. De principiu, această situație nu poate să constituie un impediment pentru a se solicita controlul de constituționalitate din perspectiva altor critici de neconstituționalitate. Curtea a observat că dacă în sesizare se invocă și alte argumente, atunci se consideră că aceasta conține elemente noi, iar instanța de judecată a procedat corect atunci când a sesizat Curtea în vederea examinării excepției de neconstituționalitate.

6. Menționează că ridicarea excepției de neconstituționalitate este solicitată dat fiind că această prevedere legală, urmează să fie aplicate în prezenta speță.

7. Consideră reprezentantul reclamantului, că sânt întrunite toate condițiile de ridicare a excepției de neconstituționalitate și solicită admiterea cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate, expedierea sesizării privind excepția de neconstituționalitate împreună cu toate materialele cauzei civile spre examinare Curții Constituționale.

8. În ședința de judecată, reprezentantul reclamantului Popșoi Eugeniu – avocat Perțu Ina a susținut cererea și a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate în temeiul art.12¹ Cod de procedură civilă al RM.

9. Reclamantul Popșoi Eugeniu în ședința de judecată a susținut cererea depusă pe motivele de fapt și de drept invocate.

10. Reprezentantul pârâților Popșoi Tatiana și Vacarciuc Alexandr – avocat stagiar Stepan Ana a solicitat respingerea cererii cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate.

11. Pârâții Popșoi Tatiana și Vacarciuc Alexandr în ședința de judecată nu s-au prezentat, fiind legal înștiințați despre data, or și locul petrecerii ședinței de judecată.

12. Audiind participanții la proces, apreciind pretențiile formulate în acțiune în raport cu probele prezentate, administrându-le relevanța și temeinicia prin prisma legislației ce guvernează raportul juridic litigios, instanța de judecată consideră că cererea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate în conformitate cu prevederile art. 12¹ Cod de Procedură Civilă al RM urmează a fi admisă, cu remiterea acesteia în adresa Curții Constituționale a RM, din următoarele considerente:

13. Conform art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova și art.4 alin.(1) Legea cu privire la Curtea Constituțională nr.317-XIII din 13 decembrie 1994, *Curtea Constituțională: exercită, la sesizare, controlul*

constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

14. În conformitate cu prevederile art. 12¹ Cod de procedură civilă al RM, În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională. La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin.(1) lit.a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate. (3) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amîină pledoariile. (4) Dacă nu sînt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin.(2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei. (5) Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărîrii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.

15. Curtea Constituțională în punctele 77, 79, 80, 82 și 87 din Hotărârea nr.2 din 09 februarie 2016 a constatat, că excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată de către: 1) instanța de judecată din oficiu, care, respectând principiul supremației Constituției, nu este în drept să aplice o altă normă în privința căreia există incertitudini de constituționalitate; 2) părțile în proces, inclusiv reprezentanții acestora, drepturile și interesele cărora pot fi afectate prin aplicarea unei norme neconstituționale la soluționarea cauzei. Controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate. Curtea menționează că dreptul de

acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil.

16. Această cale indirectă, care permite cetățenilor accesul la justiția constituțională, oferă, de asemenea, posibilitatea Curții Constituționale, în calitate de garant al supremației Constituției, să-și exercite controlul asupra puterii legiuitoare cu privire la respectarea catalogului drepturilor și libertăților fundamentale.

17. Curtea Constituțională a mai reținut că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: 1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art.135 alin.(1) lit. a) din Constituție; 2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; 3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; 4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

18. Instanța de judecată constată că în speță sunt întrunite toate condițiile necesare stabilite de Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 2 din 09 februarie 2016, pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate, având în vedere că obiectul excepției, constituie textul de lege „dar nu mai târziu de 3 ani din momentul dobândirii de către donatar a dreptului de proprietate asupra bunului donat” din art. 1208 din Codul civil al RM, intră în categoria actelor cuprinse la art.135 alin.(1) lit. a) din Constituția RM.

19. La fel instanța ține să menționeze că, excepția este ridicată de către reprezentantul reclamantului, iar prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei, or, reprezentantul reclamantului Popșoi Eugeniu – avocat Perțu Ina consideră că prevederile art. 1208 din Codul civil al RM, încalcă drepturile persoanei garantate prin art. art. 4, 20, 23, 25, 46, 54 din Constituția Republicii Moldova.

20. În conformitate cu prevederile art. art. 12¹, 269-270 Cod de procedură civilă al RM, instanța de judecată

d i s p u n e :

Se admite cererea reprezentantul reclamantului Popșoi Eugeniu – avocat Perțu Ina cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Se remite în adresa Curții Constituționale sesizarea depusă de reprezentantul reclamantului Popșoi Eugeniu – avocat Perțu Ina privind excepția de neconstituționalitate a art. 1208 Cod civil al RM, „dar nu mai

târziu de 3 ani din momentul dobândirii de către donatar a dreptului de proprietate asupra bunului donat” în sensul corespunderii cu prevederile art. art. 4, 20, 23, 25, 46, 54 din Constituția Republicii Moldova, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Popșoi Eugeniu către Popșoi Tatiana, Vacarciuc Alexandr cu privire la revocarea contractului de donație, declararea nulității actelor subsecvente și compensarea cheltuielilor de judecată.

Încheierea nu este supusă căilor de atac.

Președintele ședinței,
judecător

~~CRIGAN~~ Dragoș